

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HOÁ HÀ NỘI
KHOA THƯ VIỆN - THÔNG TIN

ỨNG DỤNG PHẦN MỀM THƯ VIỆN SỐ DSPACE
TẠI THƯ VIỆN HỌC VIỆN HÀNH CHÍNH QUỐC GIA

GVHD : *Th.S. PHẠM THỊ PHƯƠNG LIÊN*

SINH VIÊN : *ĐÀM HẢI YẾN*

LỚP : *TV43A*

HÀ NỘI, 2015

MỤC LỤC

DANH MỤC BẢNG	Error! Bookmark not defined.
DANH MỤC HÌNH ẢNH.....	Error! Bookmark not defined.
MỞ ĐẦU	6
Chương 1: THƯ VIỆN HỌC VIỆN HÀNH CHÍNH QUỐC GIA VÀ Ý NGHĨA CỦA VIỆC ỨNG DỤNG PHẦN MỀM THƯ VIỆN SỐ DSPACE.....	10
VÀO HOẠT ĐỘNG THƯ VIỆN	10
1.1 .VÀI NÉT VỀ THƯ VIỆN HỌC VIỆN HÀNH CHÍNH QUỐC GIA	10
1.1.1.Chức năng, nhiệm vụ.....	11
1.1.2. Cơ cấu tổ chức và đội ngũ cán bộ.....	13
1.1.3. Cơ sở vật chất kỹ thuật.....	15
1.1.4. Vốn tài liệu.....	17
1.1.5. Người dùng tin	19
1.2. KHÁI QUÁT CHUNG VỀ PHẦN MỀM THƯ VIỆN SỐ DSPACE.....	22
1.2.1. Các yếu tố cấu thành thư viện số	22
1.2.2. Yêu cầu cài đặt phần mềm	28
1.3. Ý NGHĨA CỦA VIỆC ỨNG DỤNG PHẦN MỀM DSPACE VÀO HOẠT ĐỘNG CỦA THƯ VIỆN HỌC VIỆN HÀNH CHÍNH QUỐC GIA.	32
Chương 2: THỰC TRẠNG ỨNG DỤNG PHẦN MỀM DSPACE TẠI THƯ VIỆN HỌC VIỆN HÀNH CHÍNH QUỐC GIA	35
2.1. THIẾT LẬP HỆ THỐNG PHẦN MỀM DSPACE	35
2.1.1. Cài đặt	35
2.1.2.Việt hóa	38
2.2. KHAI THÁC TÍNH NĂNG PHẦN MỀM	40
2.2.1. Quản trị hệ thống.....	40
2.2.2. Biên mục	50

2.2.3. Tra cứu và khai thác thông tin.....	61
2.3. ĐÁNH GIÁ HIỆU QUẢ ỨNG DỤNG PHẦN MỀM DSPACE TẠI THƯ VIỆN HỌC VIỆN HÀNH CHÍNH QUỐC GIA.	66
2.3.1. Hiệu quả trong công tác biên mục	66
2.3.2. Hiệu quả phục vụ	68
Chương 3: GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ ỨNG DỤNG PHẦN MỀM DSPACE TẠI THƯ VIỆN HỌC VIỆN HÀNH CHÍNH QUỐC GIA.	71
3.1. HOÀN THIỆN VÀ KHAI THÁC HẾT TÍNH NĂNG CỦA PHẦN MỀM	71
3.2. MỞ RỘNG VÀ ĐA DẠNG HÓA CÁC BỘ SƯU TẬP	73
3.3. TĂNG CƯỜNG ĐẦU TƯ TRANG THIẾT BỊ, CƠ SỞ VẬT CHẤT VÀ NGUỒN KINH PHÍ	73
3.4. ĐÀO TẠO CÁN BỘ VÀ NGƯỜI DÙNG TIN.....	74
KẾT LUẬN.....	79
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	80
PHỤ LỤC.....	Error! Bookmark not defined.

MỞ ĐẦU

1. LÝ DO CHỌN ĐỀ TÀI

Thư viện là kho tàng tri thức của nhân loại, lịch sử hoạt động thư viện đã trải qua hơn 25 thế kỷ. Hình ảnh thư viện của thời xa xưa được hình dung là một kho tàng trong đó chứa hàng ngàn phiến đá khổng lồ được khắc chữ mà thường được gọi là "*rìng bia*". Qua nhiều năm cùng với sự tiến hoá của nhân loại, con người càng tiến bộ trong nhận thức và thư viện ngày càng phát triển. Thư viện hiện đại xem người sử dụng là trung tâm của các hoạt động và nhấn mạnh đến việc trao đổi thông tin, nhằm đáp ứng yêu cầu thông tin ngày càng gia tăng, quản lý tư liệu được thay thế bằng giai đoạn quản lý thông tin.

Bên cạnh sự chuyển biến ấy là sự chuyển dịch mạnh mẽ của nguồn tài liệu từ tài liệu giấy truyền thống sang tài liệu số. Hầu hết các tạp chí khoa học và nghiên cứu, ấn phẩm nhiều kỳ, sách, âm nhạc và phim ảnh đều có xu hướng xuất bản dưới dạng tài liệu số. Đặc biệt, những ấn phẩm nhiều kỳ là dạng tài liệu hướng tới phân phối dưới dạng số sớm nhất. Các bản thảo, hình ảnh, và nhiều tài liệu nghiên cứu có tính lịch sử khác đang và sẽ được hưởng lợi ích từ các dự án số hóa hàng loạt khối lượng lớn trong những thập kỷ tới. Tiếp đến là sự thay đổi nhanh chóng của công nghệ thông tin với Web 2.0 và kết quả là Thư viện 2.0 (Library 2.0) đã đại diện cho những cách suy nghĩ và phương thức làm việc mới. Người dùng tin, cho dù là sinh viên đại học hay các nhà nghiên cứu, đều có mong muốn ngày càng tăng về tốc độ và sự sẵn có ngay lập tức khả năng phát hiện, truy cập thông tin tại một điểm duy nhất tới mọi dịch vụ thông tin tích hợp, khả năng cá nhân hóa dịch vụ, quy trình chuyển giao tài liệu ngay tới màn hình người dùng.

Ở Việt Nam hiện nay, giáo dục đại học là vấn đề đang có được sự quan tâm của toàn xã hội. Một trong những nhiệm vụ ưu tiên hàng đầu trong kế hoạch chiến lược phát triển của một trường đại học là việc tăng cường mở rộng ứng dụng công nghệ thông tin phục vụ thiết thực và hiệu quả cho công tác quản lý, công tác đào tạo,

nghiên cứu hướng tới mục tiêu trở thành trường đại học tiên tiến trong khu vực và trên thế giới. Để nâng cao chất lượng đào tạo và nghiên cứu khoa học của nhà trường trước hết phải tập trung nâng cao năng lực nghiên cứu và giảng dạy của đội ngũ giảng viên, tạo cho giảng viên có nhiều thời gian hơn dành cho nghiên cứu khoa học, nắm bắt những vấn đề mới, sát với thực tiễn khoa học công nghệ cũng như kinh tế, xã hội đất nước. Bên cạnh đó là thay đổi phương thức đào tạo tiên tiến coi người học là trung tâm của quá trình dạy học. Sinh viên cũng cần được tiếp cận với kiến thức và kỹ năng ngành nghề theo hướng hiện đại hóa. Xuất phát từ những yêu cầu nêu trên, công tác Thông tin - Thư viện ở các trường đại học nói chung và Trung tâm Tin học - Thư viện Học viện Hành chính Quốc gia nói riêng phải có sự đổi mới mạnh mẽ để đáp ứng được yêu cầu phục vụ thông tin cho cả hai đối tượng là giảng viên và sinh viên. Giải pháp xây dựng thư viện số trong thư viện đại học là một bước đi cần thiết để góp phần giải quyết các vấn đề về đổi mới và nâng cao chất lượng đào tạo của nhà trường. Tuy nhiên, chọn phần mềm thư viện số nào để có thể vừa đảm bảo các yêu cầu đặt ra của thư viện nhà trường xong cũng đảm bảo các điều kiện về tài chính nguồn nhân lực và các điều kiện khác là vấn đề đặt ra với thư viện Học viện Hành chính Quốc gia. Để xây dựng thư viện số Thư viện đã sử dụng phần mềm mã nguồn mở Dspace. Một trong những lý do mà Dspace được Thư viện lựa chọn sử dụng bởi đây là phần mềm mã nguồn mở, miễn phí, dễ điều chỉnh để phù hợp với nhu cầu sử dụng của từng đơn vị; giao diện thân thiện, thuận lợi cho việc truy cập sử dụng. Phần mềm Dspace có thể được cài đặt dễ dàng và sử dụng được trên nhiều hệ điều hành. Thêm nữa, phần mềm có thể quản lý và lưu trữ tất cả các loại tài liệu điện tử và tài liệu kỹ thuật số bao gồm cả âm thanh, hình ảnh... Tài liệu được biên mục theo chuẩn Dublin Core Metadata rất phổ biến và thông dụng. Ngoài ra, với khả năng phân quyền và bảo mật mạnh, Dspace có thể phân quyền đến từng tài khoản người dùng, đến từng bộ sưu tập hoặc thậm chí đến từng tài liệu. Các quyền được cấu hình khá chi tiết như: quyền xem biểu ghi thư mục, quyền xem toàn văn, giao diện người dùng hỗ

trợ chức năng duyệt và tìm kiếm tài liệu theo nhan đề, chủ đề, năm xuất bản, nhà xuất bản... hỗ trợ đa ngôn ngữ trong đó có tiếng Việt. Việc ứng dụng Dspace trong hoạt động thư viện có thể nói là một bước ngoặt quan trọng giúp thư viện Học viện Hành chính Quốc gia từng bước hiện đại hóa hoạt động thư viện, đáp ứng có hiệu quả yêu cầu của người dùng tin. Song có thể nhận thấy, việc ứng dụng phần mềm này vào hoạt động thư viện của thư viện Học viện vẫn còn nhiều bất cập và chưa khai thác hết hiệu quả. Nắm được tình hình đó, em đã chọn đề tài: “Ứng dụng phần mềm Dspace tại Thư viện Học viện Hành chính Quốc gia” làm đề tài khóa luận tốt nghiệp của mình.

2. MỤC ĐÍCH NGHIÊN CỨU

Từ việc tìm hiểu, đánh giá về thực trạng ứng dụng phần mềm Dspace tại Thư viện Học viện Hành chính Quốc gia, bài nghiên cứu chỉ ra những lợi ích của việc ứng dụng phần mềm Dspace vào các hoạt động của thư viện, đề xuất một số giải pháp nhằm hoàn thiện và nâng cao hiệu quả ứng dụng phần mềm Dspace của tại Thư viện Học viện Hành chính Quốc gia. Khóa luận cũng nhằm giúp thư viện có thể tận dụng và phát huy được hết tiềm năng; nâng cao hiệu quả, chất lượng phục vụ, tạo điều kiện tối đa cho sinh viên và giảng viên khai thác và sử dụng vốn tài liệu trong thư viện.

3. ĐỐI TƯỢNG, PHẠM VI NGHIÊN CỨU

3.1. Đối tượng nghiên cứu

Phần mềm Dspace với các phân hệ và việc ứng dụng phần mềm này trong công tác nghiệp vụ như: thiết lập hệ thống tại thư viện, quản trị hệ thống, tra cứu, biên mục. Việc đánh giá hiệu quả của ứng dụng phần mềm chủ yếu dựa trên kết quả nghiên cứu, điều tra từ phía người dùng tin.

3.2. Phạm vi nghiên cứu

Đề tài đi sâu nghiên cứu thực trạng ứng dụng phần mềm Dspace tại Thư viện Học viện Hành chính Quốc gia từ năm 2013 (khi triển khai ứng dụng) cho tới nay.

4. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Trong phạm vi đề tài, em sử dụng phương pháp nghiên cứu cụ thể như sau:

- Phương pháp phân tích, tổng hợp tài liệu về phần mềm Dspace nhằm hiểu rõ yêu cầu thiết lập hệ thống phần mềm Dspace, quản trị hệ thống, các modul, ý nghĩa của Dspace đối với công tác thư viện tại Học viện.

- Phương pháp quan sát đối tượng người dùng tin và khảo sát các điều kiện ứng dụng Dspace tại Thư viện Học viện, nhằm khảo sát thực trạng ứng dụng phần mềm Dspace trên các bình diện: quản trị, biên mục, tra cứu.

- Phương pháp phỏng vấn trực tiếp, điều tra bằng bảng hỏi đối với cán bộ thư viện, người dùng tin tại Thư viện Học viện nhằm mục đưa ra các đánh giá khách quan về việc ứng dụng phần mềm Dspace. Trên cơ sở đó đề xuất các giải pháp phát triển phần mềm trong tương lai.

5. CẤU TRÚC CỦA ĐỀ TÀI

Ngoài các phần như: mở đầu, kết luận, danh mục tài liệu tham khảo, nghiên cứu gồm có 3 chương:

Chương 1: Thư viện Học viện Hành chính Quốc gia và ý nghĩa của việc ứng dụng phần mềm thư viện số Dspace vào hoạt động thư viện

Chương 2: Thực trạng ứng dụng phần mềm Dspace tại Thư viện Học viện Hành chính Quốc gia.

Chương 3: Đề xuất giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả.

Vì là lần đầu tiên nghiên cứu trong điều kiện thời gian và nguồn tài liệu tham khảo còn hạn chế, chắc chắn đề tài có nhiều thiếu sót nên em rất mong các thầy cô và các bạn đóng góp ý kiến để đề tài được hoàn thiện hơn.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

TÀI LIỆU TIẾNG VIỆT

1. Đoàn Phan Tân, Đại học Văn hóa Hà Nội (2015), “*Dspace, giải pháp phần mềm cho thư viện điện tử quản lý và khai thác nguồn thông tin số nội sinh ở các trường đại học hiện nay*”, Tạp chí Thư viện Việt Nam, số 1(51), tr 23 - 26.
2. Phan Ngọc Đông (2012), “*Dspace - Giải pháp xây dựng thư viện số*”, Tạp chí Thư viện Việt Nam, 3(35), tr. 39-41.
3. Phan Ngọc Đông (2013), *Tập bài giảng Cài đặt và sử dụng phần mềm Dspace*. - Đà Lạt: Đại học Đà Lạt.
4. Phan Ngọc Đông (2013), *Tập bài giảng Giới thiệu về Dspace*. - Đà Lạt: Đại học Đà Lạt.
5. Phan Ngọc Đông (2013), *Tập bài giảng Quản trị Dspace*. - Đà Lạt: Đại học Đà Lạt.

TÀI LIỆU TẠI CÁC WEBSITE

1. <http://doc.edu.vn/tai-lieu/do-an-xay-dung-thu-vien-so-su-dung-phan-mem-ma-nguon-mo-dspace-6994/>
2. <http://vietnamlib.net/headlines/giai-phap-so-hoa-nguon-tai-lieu-va-xay-dung-cac-bo-suu-tap-so-trong-thu-vien-cac-truong-dai-hoc>
3. <http://vietnamlib.net/headlines/giai-phap-so-hoa-nguon-tai-lieu-va-xay-dung-cac-bo-suu-tap-so-trong-thu-vien-cac-truong-dai-hoc>
4. <http://vietnamlib.net/headlines/mot-so-luu-y-khi-xay-dung-ke-hoach-du-an-so-hoa-tai-lieu>
5. http://lic.neu.edu.vn/Upload/2013/12/25/2013Dec25_094356595.pdf
6. <http://www1.napa.vn/blog/nhung-chang-duong-xay-dung-va-phat-trien.htm>